

**TOETSINGSKADER
INNOVATIEPLANNEN
LERARENOPLEIDINGEN HBO
1999-2004**

De Onderwijsraad is een onafhankelijk adviescollege, ingesteld bij wet van 15 mei 1997 (de Wet op de Onderwijsraad). De Raad adviseert, gevraagd en ongevraagd, over hoofdlijnen van het beleid en de wetgeving op het gebied van het onderwijs. Hij adviseert de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal kunnen de Raad ook om advies vragen. Gemeenten kunnen in speciale gevallen van lokaal onderwijsbeleid een beroep doen op de Onderwijsraad. De Raad bestaat uit negentien leden die op persoonlijke titel zijn benoemd.

Advies *'Toetsingskader innovatieplannen lerarenopleidingen hbo'* uitgebracht aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Adviesnr. 990675/467, 15 november 1999
Advies niet-ambtelijke commissie WOB

Onderwijsraad

Nassaulaan 6

2514 JS Den Haag

Telefoon (070) 310 00 00

Fax (070) 356 14 74

E-mail secretariaat@onderwijsraad.nl

www.onderwijsraad.nl

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
De heer drs. L.M.L.H.A. Hermans
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer

Ons kenmerk
990675/467
vL

Uw kenmerk
HBO/AS/99/42223
d.d. 19 oktober 1999

Den Haag,
15 november 1999

Onderwerp
Toetsingskader innovatieplannen lerarenopleidingen hbo

Geachte heer Hermans,

Bij bovenvermelde brief hebt u de Onderwijsraad verzocht een toetsingskader te ontwikkelen voor de innovatieplannen van de tweede- en eerstegraads lerarenopleidingen in het hbo op basis van de in die brief vermelde uitgangspunten. Dat toetsingskader biedt de Raad u hierbij aan.

Het zal te zijner tijd worden gehanteerd als basis voor de door de Raad op uw verzoek uit te voeren toetsing van de innovatieplannen.

De Raad ziet de desbetreffende plannen met belangstelling tegemoet.

Namens de Onderwijsraad,

prof. dr. J.M.G. Leune
voorzitter

mr. W.G.G.M. van Holsteijn
wnd. algemeen secretaris

TOETSINGSKADER INNOVATIEPLANNEN LERARENOPLEIDINGEN HBO 1999-2004

Met inbegrip van hetgeen in de toelichting is vermeld, worden de in dit document vermelde criteria gehanteerd bij de toetsing van de innovatieplannen en de daarin opgenomen projectplannen.

TOELICHTING

De uitgangspunten voor dit toetsingskader zijn neergelegd in

- de nota 'Maatwerk voor morgen';
- het uitwerkingsplan 'Onderwijs on line';
- het ontwerp-Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan 2000;
- de reactie op hoofdlijnen van de staatssecretaris op de evaluatie van de basisvorming (brief aan de Tweede Kamer d.d. 15 september 1999);
- de conclusies van het bestuurlijk overleg tussen de HBO-raad en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 1 juli 1999 (met name de punten 3 en 4 daarvan);
- het innovatieplan 'Educatief partnerschap';
- de nadere specificatie in de adviesaanvraag aan de Onderwijsraad.

Bij de toetsing worden, gelet op de toewijzing van middelen per instelling, de plannen van de afzonderlijke instellingen in ogenschouw genomen.

Daarnaast ligt in de collectieve afspraken tussen de instellingen en de minister ook een collectieve verantwoordelijkheid van de gezamenlijke instellingen voor het totale resultaat besloten.

In samenhang hiermee zullen de plannen ook worden beoordeeld wat betreft de gemeenschappelijk uit te voeren projecten.

Er zal onderscheid gemaakt worden tussen onderdelen waarop de aanvragende instelling zelf een beslissende invloed heeft en onderdelen waarbij dat niet het geval is.

In het eerste geval moet het resultaat concreet aangetoond worden.

In het tweede geval moet op zo concreet mogelijke wijze aannemelijk worden gemaakt dat het resultaat gehaald zal worden.

De plannen dienen per innovatiedoelstelling een begrotingspecificatie te bevatten en bij alle resultaatuitspraken dienen de daarmee gemoeide middelen in de begroting duidelijk te worden geëxpliciteerd. Hierbij dient helder te worden aangegeven dat de instelling ten minste een gelijk bedrag aan financiële middelen in het geheel van activiteiten inzet als de minister.

Voorzover de plannen betrekking hebben op ICT-activiteiten waarvoor het budget is geoormerkt, dienen de financiële specificaties te worden vermeld.

Voorzover van toepassing dienen de plannen aan te geven, zoals is overeengekomen tussen de minister en de HBO-raad, in hoeverre sprake is van implementatie van het gemeenschappelijk curriculum tweedegraads lerarenopleidingen, zoals ontwikkeld door het Procesmanagement lerarenopleidingen, en van de startbekwaamheidseisen i.o. voor lerarenopleidingen vo/bve, met name voor wat betreft de aansluiting bij de vakkencombinaties in de basisvorming conform de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 28 januari 1999.

Daarnaast dienen de plannen, eveneens voorzover van toepassing, aan te geven hoe, gelet op de inhoud van eerder genoemde brief van de minister aan de Tweede Kamer van 28 januari 1999, invulling wordt gegeven aan vakverbreding. Aandachtspunten hierbij zijn:

- de curriculuminhoud;
- de wijze waarop in de beroepsvoorbereiding, bij voorbeeld door middel van een stage, is voorzien;
- de organisatie van het curriculum.

Ten slotte dienen de plannen, ook hier voorzover van toepassing, aan te geven hoe, gelet op de inhoud van eerder genoemde brief van de minister aan de Tweede Kamer van 28 januari 1999, de desbetreffende instelling de behoefte van de met haar samenwerkende ROC's aan aanvullende voorzieningen voor natuurkunde, scheikunde en economie onderzoekt en hoe zij daaraan tegemoet denkt te komen.

CRITERIA

a. Vormvereisten

Het plan

- wordt ingediend door het instellingsbestuur;
- vermeldt de opleiding(en) waarop het plan betrekking heeft.

b. Inhoudelijke aspecten

Het plan bevat een beschrijving van de huidige situatie (0-situatie), mede omvattend hetgeen is ontwikkeld in het kader van de projecten 'Kwaliteit en Studeerbaarheid' en 'Promitt'.

Ten aanzien van de volgende punten bevat het plan een transparante, concrete en resultaatgerichte omschrijving van de innovatiedoelen en toont het tevens de onderlinge samenhang van de verschillende projecten aan.

Het plan

- geeft aan hoe, volgens de bedoeling van de nota 'Maatwerk voor morgen', de route tot het docentschap voor afgestudeerden en studenten van andere hbo-opleidingen wordt vormgegeven;
- geeft aan op welke wijze - in de vorm van duale leerwegen en (duale) urgentieprogramma's - de ontwikkeling van een flexibel stelsel van (duale) lerarenopleidingen, dat studenten op maat kan bedienen, wordt gerealiseerd;
- geeft bij de onderscheiden projecten aan op welke wijze deskundigheidsbevordering van lerarenopleiders plaatsvindt en innovatieve onderwijsmaterialen worden ontwikkeld die direct bruikbaar zijn voor de praktijk binnen het voortgezet onderwijs, de bve-sector en de lerarenopleidingen;
- toont aan dat sprake is van de ontwikkeling en het gebruik van nieuwe ICT-rijke leeromgevingen conform de doelstellingen uit het uitwerkingsplan 'Onderwijs on line';
- toont aan dat sprake is van de ontwikkeling van een verbreed beroepsperspectief, dat wil zeggen een verbreding naar beroepen in de educatief-communicatieve sfeer;
- maakt aannemelijk dat sprake zal zijn van een, in cijfers uitgedrukte, vergroting van de initiële instroom en zij-instroom uit niet-traditionele doelgroepen, onder andere door het aanbieden van flexibele trajecten op maat, met behulp van instrumenten als assessment en portfolio; Daarbij wordt tevens vermeld welke de beoogde doelgroepen zijn en op welke wijze deze zullen worden benaderd;
- maakt aannemelijk dat het plan zal resulteren in vergroting van het rendement van deze lerarenopleidingen tot minimaal het gemiddelde rendement van hbo-opleidingen i.h.a.;
- maakt aannemelijk dat het project een betere kwalitatieve aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt realiseert dan de bestaande voltijd- en deeltijdmodellen;

c. Bestuurlijk-organisatorische aspecten

Het plan

- bevat een duidelijke en logische fasering in de activiteiten die nodig zijn om te komen tot een concrete invulling van het innovatieprogramma;
- toont aan dat de projectorganisatie voldoet aan de eisen die daaraan met het oog op de te bereiken resultaten moeten worden gesteld;

- toont aan dat de uitvoering van de projecten die deel uitmaken van het plan resultaatgericht wordt aangestuurd;
- toont aan dat het is afgestemd met andere instellingen die al dan niet lerarenopleidingen verzorgen en de ambitie hebben een bijdrage te leveren aan de oplossing van de tekortenproblematiek; Daarbij wordt tevens de uitkomst van bedoelde afstemming vermeld;
- toont aan dat de versterking van de samenwerking met enerzijds de scholen voor voortgezet onderwijs en de roc's en anderzijds andere (typen) (leraren-)opleidingen zodanig is vastgelegd dat sprake is van niet-vrijblijvende overeenkomsten.
Daarbij wordt vermeld:
 - tot welke concrete vormen van samenwerking partijen zich hebben verplicht;
 - welke de rol van de scholen en andere opleidingen zal zijn bij eventuele bijstelling van de overeenkomst op basis van uitkomsten van monitoring;
 - op welke wijze de samenwerking wordt geëvalueerd.
- toont aan dat in afstemming met de overige instellingen met tweede- en eerstegraads lerarenopleidingen adequate voorzieningen worden getroffen voor een actieve overdracht van de (tussen)resultaten van activiteiten naar (leraren)opleidingen buiten de eigen instelling en naar andere betrokkenen;
Daarbij wordt vermeld om welke voorzieningen het gaat, op welke wijze men die actieve overdracht vorm geeft en, zo mogelijk, hoe de ontvanger de resultaten zal aanwenden.
- vermeldt op welke wijze het plan periodiek wordt geëvalueerd¹.

¹ Met inachtneming van de evaluatietoets van de inspectie